

СТ А Н О В И Щ Е

От: проф. д.ик.н. Желю Владимиров

Относно: предоставените материали от Петя Иванова Славова за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ по професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Социология – Социология на труда), обявен в ДВ, бр. 61/28.07.2017 г.

Основание за становището: Заповед на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ РД 38-656/16.10.2017

1. Кратко представяне на кандидата

Кандидатът отговаря на условията в Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане, както и на Правилника за реда и условията за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Кл. Охридски“.

Петя Иванова Славова е завършила специалност социология в СУ „Св. Климент Охридски“ през 2000 г. като магистър. През 2000- 2001 г. е посещавала Франкофонското училище в Букурещ, а през 2002 г. се дипломира като магистър и по политически науки (направление политическа социология) в Свободния университет в Брюксел. От 2002 г. е докторант в същия университет, където през 2006 г. защитава успешно докторска дисертация на тема „Метаморфози на архитектурната професия в България: регламентация, упражняване и професионални организации“. От 2007 г. до момента е преподавател в катедрата по Социология към Философския факултет на СУ. През последните учебни години има средно 300 часа аудиторна заетост, от които 240 часа с бакалаври и 60 часа с магистри, а така също и 60 часа изследователска практика с бакалаври. Била е стажант-изследовател в СфК България (юли-ноември 2000 г.), работила е близо две години като специалист в Института по социология на БАН (2006-2007), а в периода 2008–2009 г. е била асоцииран изследовател към Центъра за изследване на политическия живот на Свободния университет в Брюксел.

Ползвала е 6 изследователски стипендии за пост-докторанти и млади учени и 4 докторантски стипендии. Участвала е в 8 изследователски проекта, като на четири от тях е била ръководител. Има две награди като млад социолог, а през 2010 г. е била гост-лектор във Висшето училище по социални науки в Париж. Член е на Френската асоциация на социолозите, Международната асоциация на френско-говорещите социолози и на Европейското общество по селска социология. Владее английски, френски и руски езици.

2. Общо описание на представените по конкурса материали

Към материалите по конкурса за доцент са приложени всички изискуеми документи, възприети в СУ „Св. Климент Охридски“. Пълният списък на кандидата включва 37 публикации, от които за участие в конкурса са представени 21. Тези публикации отговарят на обхвата и научната класификация на обявения конкурс и включват: една монография; две книги, на едната от които е съставител и автор на 7 части, докато на втората е една от трите съставителки; пет статии в реферирани и индексирани списания в България и чужбина; четири статии в сборници в България и чужбина; една рецензия и едно интервю в съавторство. От тези публикации 15 са на български, 4 – на френски и 2 – на английски. Справките за цитирания (от Университетска библиотека) показват че една индексирана публикация е цитирана 4

пъти в базата Web of Science; има 3 индексирани публикации в Scopus; 2 цитирания в ProQuest Ebook и 37 цитирания в Central Central and Eastern Euroepan Library (CEEOL). По традиционен начин и в Google наука кандидатът е установил 37 цитирания.

3. Характеристика на научните и научно-приложни трудове на кандидата

Представените публикации са групират в три основни направления: 1) Изследвания на свободните професии (архитекти и адвокати) в условията на социализъм и на пост-социалистически трансформации; 2) Изследвания на професионалната реализация на дипломираните по социология и на образованието по социология в България; 3) Изследвания на стопански организации при социализма.

1) *Изследвания на свободните професии (архитекти и адвокати) в условията на социализъм и на пост-социалистически трансформации.* Към това направление се отнасят шест публикации, от които три на френски (№№ 14, 16 и 21) и три на български (№№ 15, 18 и 19). Тези публикации засягат различни аспекти на свободните (регулирани) професии на примера на архитекти и адвокати.

В статия № 14 се изследват проектантските организации и работните групи в тях от инженери и архитекти при социализма и трансформирането им в частни архитектурни бюра през пост-социализма. Показва се както тяхното разпадане, така и включването им в нови зависимости - този път не политически, а финансови. В статия №19 се разглежда процеса на трансформация на държавната при социализма професия архитект в свободна професия след промените. Данните са получени от 49 дълбочинни и полу-структурирани интервюта, професионална преса, архиви на професионални организации и нормативни документи. Разкрита е промяната на ниво професионални организации, организация на професионалната дейност и на ниво индивидуални траектории на архитектите. Статия № 15 е посветена на пазара на архитектурното проектиране в пост-социалистическия период в термините на „икономиката на качеството”. Известно изключение, но близко до тази проблематика е и статия № 17, в която се изследва историята на възникване на една сграда в Прага – т.н. „Танцуваща къща“.

В студия № 16 се анализират взаимоотношенията между хората от адвокатската професия и социалистическият режим в периода 1944-1970 г. Изследването се основава на количествени и качествени данни от архива на Софийска адвокатска колегия. Разкрито е трансформирането на професията от либерален в съветски вариант, а така също и частично неуспешният опит да бъде превърната в съветски тип контрол. Въз основа на данни от архива на адвокатската колегия в Бургаски окръг, в статия №18 се развива тезата за свободните професии при социализма като „скрити фигури“ на системата, които режимът не успява да премахне като институции и практики. Публикация №21 е рецензия на сборника *Адвокатите, между професионалния и пазарния ред*, публикуван в *Revue Canadienne Droit et Societe*. В рецензията се критикуват някои методологически предпоставки на проведените изследвания, а така също се разкрива значението на социалните науки като алармиращи за негативните последици от приложението на общите европейски политики на локално ниво.

2) *Изследвания на професионалната реализация на дипломираните по социология и на образованието по социология в България.* В това направление са включени 10 публикации (№№ 2, 3, 4, 5 , 6, 7, 8, 9, 11, 12).

Публикации №№2-9 се съдържат в книгата „*Какъв да стана? С какво да се захвана? Професионални реализации на дипломираните по социология от Софийски университет: 1990-2006*“. Кандидатът е автор на Въведението, част 1, 2, 3, 4 и на Заключениеето с общ текст около 170 страници.

В тези публикации се изследват въпроси, свързани с избора и кандидатстване в специалността Социология, профила на гимназистите, които предпочитат тази специалност и успяват да попаднат в нея. Анализът се основава на данни от интервюта с дипломирани от седемнадесет випуска и на данни от институционалния архив на специалността за периода 1979-1999. Много добре са показани и промените, които социологията в България претърпява преди, по време и след края на социалистическия период. Разкрита е професионалната реализация на социолозите през два различни социално-политически и икономически периоди (до 1989 г. и след това). Въз основа на интервюта с три групи респонденти (дипломирани студенти, преподаватели и работодатели) е изведено как всяка от групите вижда образованието по социология и доколко то отговаря на техните очаквания. Очертани са възможните професионални места за реализация на дипломираните студенти, а така също и проблемите, свързани с работата по време на самото следване.

3) *Изследвания на стопански организации през социализма.* Третото направление включва една монография „Георги Найденов и Тексим-Имекстраком. „Комисионерска“ икономика и стопанска автономия през социализма от 60-те“, която представлява изследване на случай на стопански ръководител и на стопанска единица (ДТП „Тексим“), развивали дейност през 60-те години на 20 век. Книгата се състои от предговор, въведение, пет глави, заключение и епilog в обем от 388 страници. В първа глава се разглежда създаването на пазарно ориентиран ръководител по времето на социализма (Г. Найденов), който получава възможността да създаде „Тексим“, да контролира износа на оръжия и да създава задгранични дружества. Във втора глава се анализира договарянето на стопанска автономия между режима и този ръководител. В трета глава са разкрити проявленията на получената автономия на ръководителя, докато четвърта и пета глави показват как режимът се опитва да си възвърне контрола върху него.

4. Научни и научно-приложни приноси

Прегледът на представените за конкурса трудове на гл. ас. д-р Петя Славова показва, че това са *самостоятелни изследвания, отговарящи на научните стандарти.* Анализът на публикациите разкрива, че кандидатът има приноси в перспективни области на социологията, а именно:

Всички публикации от *първото направление* допринасят за разбирането на начина на организация, функционирането и позиционирането на свободните професии на адвокати и архитекти в два типа общества – при социализма и пост-социализма. Написани са на високо теоретично ниво, като за някои ключови понятия авторът предлага собствена теоретична реконструкция. Част от получените резултати са трансформирани в учебно съдържание на курсове, които кандидатът чете.

В публикациите от *второто направление* е направен сравнителен анализ на възникването на академичната дисциплина „Социология“ в четири държавни университета и съществуващото разнообразие от академични традиции и практики. Получени са оригинални резултати от данните за професионалната реализация на дипломирани студенти по социология в СУ за периода 1990-2006. За целта е използван специализиран софтуер за обработка на качествени данни ATLAS.ti 4.2. и структуралния метод за анализ на данни от интервюта. Разкрити са професионалните светове за реализация на завършилите социология, а така също и техните интерпретации на връзката между дисциплината, която са завършили и областта, в която се реализират. Изследванията е в рамките на интеракционистката социология на професиите, социологията на образованието и историческата социология на социологията, като и тук кандидатът е разработил творчески някои собствени понятия.

Монографията от *третото направление* представлява оригинален опит за реконструкция на някои елементи от икономическата политика по времето на социализма, свързани с създаването на елементи на пазарно поведение и включването в международни транзакции. Показани са ефектите от частичното отваряне на една социалистическа икономика върху потреблението и политиката на контрол. В методологическо отношение монографията е опит за осмисляне на начина на създаване на пазарно ориентирани стопанските единици и дейци по време на социалистическия режим през 60-те. Както и в другите две направления, авторът предлага разработен собствен понятиен апарат. Книгата е ценна и с предложената от автора методологическа рамка за регистрация, обработка и анализ на данни, извлечени от различни архиви.

5. Заключение

С представените публикации кандидатът показва сериозна научно-изследователска дейност в посочените области на социологията. Налице е извършена значителна работа по систематизиране на постиженията от социология на професиите, професионалната реализация на дипломираните студенти по социология, както и изследвания на социалистическия период. Във всяка от тези области са използвани съвременни теоретични парадигми, а така също е демонстриран критичен прочит и креативност в анализа на важни понятия. С тези публикации и отговорната научно-преподавателска и изследователска дейност *гл. ас.* д-р Петя Иванова Славова се проявява като перспективен изследовател и отдаден на професията си преподавател

Всичко това ми дава основание да препоръчам на уважаемото научно жури да предложи на Факултетния съвет на Стопанския факултет на СУ присъждането на *гл. ас.* д-р Петя Иванова Славова на длъжността „доцент” по професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Социология – Социология на труда).

20.11.2017
София

Рецензент:
проф. д.ик.н. Желю Владимир